

Oikeustapauskokoelma

Asia C-504/14

**Euroopan komissio
vastaan
Helleenien tasavalta**

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Ympäristö – Luonnonsuojelu – Direktiivi 92/43/ETY – 6 artiklan 2 ja 3 kohta ja 12 artiklan 1 kohdan b ja d alakohta – Luonnonvarainen eläimistö ja kasvisto – Luontotyyppien suojelu – Caretta caretta -merikilpikonna – Merikilpikonnien suojelu Kyparissianlahdella – Yhteisön tärkeänä pitämä alue ”Kyparissian dyynit” – Lajien suojelu

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (neljäs jaosto) 10.11.2016

1. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelu – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentämiskielto – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Komission todistustaakka – Ulottuvuus*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 2 ja 4 kohta)

2. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelu – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Tarvittavien suojelutoimenpiteiden toteuttaminen – Alueen väliaikaisten suojelutoimenpiteiden toteuttamatta jättäminen odotettaessa tuhoisia vaikutuksia aikaan saavaa rakennushanketta koskevien oikeudenkäyntien päättymistä – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohta)

3. *Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne – Unionin tuomioistuimen arviointi siitä, onko kanne perusteltu – Huomioon otettava tilanne – Tilanne perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä*

(SEUT 258 artikla)

4. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelu – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentämiskielto – Poikkeaminen sellaisten hankkeiden hyväksi, jotka ovat oikeutettuja erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä – Tarve tutkia muut vähemmän haitalliset ratkaisut sekä tasapainottaa kyseessä olevat edut*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 2–4 kohta)

5. *Ympäristö — Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojele — Direktiivi 92/43 — Erityisten suojelutoimien alueet — Jäsenvaltioiden velvollisuudet — Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentämiskielto — Ulottuvuus — Soveltaminen sekä uusiin että olemassa oleviin haitallisiin toimintoihin*

(Neuvoston direktiivin 92/43 4 artiklan 2 kohta ja 6 artiklan 2 kohta)

6. *Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne — Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva näyttö — Komissiolle kuuluva todistustaakka — Sellaisten seikkojen esittäminen, jotka osoittavat jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen*

(SEUT 258 artikla)

7. *Ympäristö — Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojele — Direktiivi 92/43 — Erityisten suojelutoimien alueet — Jäsenvaltioiden velvollisuudet — Hankkeen alueelle aiheuttamien vaikutusten arvioiminen — Soveltamatta jättäminen, kun toiminta on toteutettu ilman kyseessä olevan jäsenvaltion myöntämää lupaa*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohta)

8. *Ympäristö — Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojele — Direktiivi 92/43 — Liitteessä IV olevassa a kohdassa mainittujen eläinlajien tiukka suojele — Suojelujärjestelmän käyttöön ottamiseksi tarvittavat toimenpiteet*

(Neuvoston direktiivin 92/43 12 artiklan 1 kohdan b ja d alakohta sekä liitteessä IV oleva a kohta)

9. *Ympäristö — Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojele — Direktiivi 92/43 — Lajien suojele — Jäsenvaltioiden velvollisuudet — Tahallisen häiritsemisen käsite*

(Neuvoston direktiivin 92/43 12 artiklan 1 kohta)

1. Toimintaa voidaan pitää luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelelta annetun direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohdan mukaisena ainoastaan, mikäli taataan se, että tällaisella toiminnalla ei aiheuteta minkäänlaista häiriötä, joka on omiaan vaikuttamaan merkittävästi direktiivin 92/43 tavoitteisiin ja erityisesti sen luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelelavoitteisiin. Direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohdan rikkomisen toteutukseksi komission on osoitettava oikeudellisesti riittävällä tavalla, ettei kyseessä oleva jäsenvaltio ole toteuttanut asianmukaisia suojeletoimenpiteitä, joilla estetään se, että hankkeisiin liittyvä toiminta – siltä osin kuin se on tapahtunut kyseisen alueen osoittamisen jälkeen – heikentää kyseessä olevien lajien elinympäristöjä ja aiheuttaa niille sellaista häiriötä, joka on omiaan vaikuttamaan niihin merkittävästi, kun otetaan huomioon kyseisen direktiivin tavoite, joka on kyseisten lajien suojelelun varmistaminen.

Direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohdan noudattamatta jättämisen osoittamiseksi komission ei kuitenkaan tarvitse osoittaa syy-seuraussuhdetta hankkeen tuloksena olevien laitosten toiminnan ja kyseisille lajeille aiheutuneen merkittävän häiriön välillä. Riittää nimittäin, että kyseinen toimielin osoittaa, että on olemassa todennäköisyys tai vaara siitä, että toiminta aiheuttaa tällaisia häiriöitä. Se, että komissio esittää näyttöä tällaisen todennäköisyyden tai vaaran olemassaolosta, ei kuitenkaan sulje pois sitä, että kyseessä oleva jäsenvaltio voi osoittaa, että kyseessä oleva toimenpide on direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdassa säädettyjen edellytysten mukainen ja että sen vaikutuksista suojelelun alueen säilyttämistavoitteisiin on tehty arviointi.

(ks. 28–30 kohta)

2. Vaikka jäsenvaltio ei olisi sallinut eikä suorittanut teiden avaamista luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetussa direktiivissä 92/43 tarkoitetulla erityisten suojelutoimien alueella, se on pelkästään tyytynyt yhtäältä aloittamaan rikosoikeudelliset menettelyt kyseessä olevat tiet rakentaneen yhtiön vastuuhenkilöitä vastaan ja määräämään tälle yhtiölle hallinnollisia seuraamuksia ja toisaalta väittämään kansallisissa tuomioistuimissa, että kyseiset tiet ovat laittomia ja ne on poistettava, ja siten kyseinen jäsenvaltio ei ole noudattanut direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohdan mukaista erityistä velvoitettaan.

Koska kyseessä oleva jäsenvaltio ei ole toteuttanut tämän alueen väliaikaisia suojelutoimenpiteitä rajoittaakseen kyseisten teiden käyttämistä vireillä olevien, näiden teiden laillisuutta ja mahdollista sulkemista koskevien eri tuomioistuinmenettelyjen päättymiseen asti, vaikka mikään ei viittaa siihen, että tällaiset toimenpiteet olisivat mahdollisia tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin liittyvistä syistä, se ei ole noudattanut direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan.

(ks. 54, 55 ja 57 kohta)

3. Ks. tuomion teksti.

(ks. 69 kohta)

4. Vaikka erityisten suojelutoimien alueella sijaitsevalle rannalle pystytetyn kulkuväylän, joka on tarkoitettu helpottamaan vammaisten henkilöiden liikkumista, voidaankin periaatteessa katsoa olevan toteutettu luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista ihmisen terveyteen liittyvistä erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, tällainen oikeuttamisperuste edellyttää erityisesti muiden vähemmän haitallisten ratkaisujen tutkimista sekä kyseessä olevien etujen tasapainottamista; nämä perustuvat mainitun artiklan 3 kohtaan perustuvaan suojellun alueen suojelutavoitteeseen kohdistuvien vaikutusten analyysiin. Koska kyseessä oleva jäsenvaltio ei ole antanut tästä mitään selityksiä, on katsottava, että tällaisen kulkuväylän salliminen merkitsee myös mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämistä.

(ks. 77 kohta)

5. Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun direktiivin 92/43 mukaan siinä säädetty huonontamisen kieltö ei rajoitu kyseessä olevan jäsenvaltion velvoitteeseen kieltää tai lakkauttaa vain uudet haitalliset toiminnot. Kyseessä oleva jäsenvaltio ei ole noudattanut direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut asianmukaisia suojelutoimenpiteitä estääkseen sen, että olemassa oleva julkinen valaistus häiritsee Caretta caretta –merikilpikonnaa, siitä lähtien, kun erityisten suojelutoimien alue on merkitty kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloon

(ks. 100 ja 101 kohta)

6. Ks. tuomion teksti.

(ks. 111 kohta)

7. Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa säädetään arviointimenettelystä, jonka tarkoituksena on taata ennakkovalvonnan avulla, että suunnitelma tai hanke, joka ei liity suoranaisesti asianomaisen alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellinen mutta joka on omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi, hyväksytään vain, jos se ei vaikuta alueen koskemattomuuteen. Tästä seuraa, että tämä säännös on merkityksellinen vain, kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset hyväksyvät hankkeen, jolloin tätä hyväksyntää on edelletävä tästä hankkeesta kyseiselle alueelle aiheutuvien vaikutusten asianmukainen arviointi.

Näin ollen direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta toimintaan, jonka toteuttaminen on luvanvaraista mutta joka on toteutettu ilman sitä eli laittomasti.

(ks. 120–122 kohta)

8. Ks. tuomion teksti.

(ks. 140, 141 ja 148 kohta)

9. Ks. tuomion teksti.

(ks. 159 kohta)